

موسسه لغت نامه دهخدا
و مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی

خواندن و درک مطلب فارسی

ویژه‌ی زبان آموزان غیر فارسی زبان
(دوره پایه)

فاطمه جعفری

اعظم السادات نوابی

حمید ابراهیمی

Loghatnameh Dehkhoda
Institute
International Center
for Persian Studies
ICPS

Reading Comprehension

For learners of Farsi as a foreign language

(Elementary)

Fatemeh Jafari
Azamossadat Navvabi
Hamid Ebrahimi

ISBN: 978-964-03-9709-1

9 789640 397091

خواندن و درک مطلب فارسی

برای زبان آموزان غیر ایرانی

دوره‌ی پایه

پدیدآورندگان

فاطمه جعفری - اعظم السادات نوابی - حمید ابراهیمی

بسمه تعالی

بیش از دو دهه از تاریخ آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان در مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی وابسته به مؤسسه لغت‌نامه دهخدا می‌گذرد و در اثنای این مدت نسبتاً طولانی، تدریس زبان فارسی بر اساس درس‌نامه‌های مدرسین دلسوز و فعال این مرکز که به مرور زمان و با کسب تجربه و دانش نظری و نیاز زبان‌آموزان تهیه و تدوین نموده‌اند ادامه داشته و دارد. اگرچه اساتید و علاقمندان زبان فارسی با همتی وصف‌ناپذیر دست به تألیف کتب آموزشی مورد نیاز این حوزه زده‌اند و هم‌اکنون آثار قابل توجهی در دسترس زبان‌آموزان می‌باشد، ولی با عنایت به دستاوردهای تحقیقات زبان‌شناسی نظری و عملی کاستی‌هایی در آثار منتشرشده به‌چشم می‌خورد. در این بین مدرسان فعال و زبان‌آموزان مشتاق نیز در حین فراگیری زبان با آن نواقص دست و پنجه نرم می‌کنند. تجربه بیست‌ساله مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی و گفتگوهای زیاد با اهل فن ما را بر آن داشت که از تجارب گذشته و حال استفاده کنیم و یک دوره کتب آموزشی مناسب تدوین و تهیه نماییم. خوشبختانه از بین مدرسین مرکز دهخدا سرکارخانم فاطمه جعفری دو جلد کتاب «دستور کاربردی» تدوین کرد. این دو جلد کتاب توسط مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی چاپ گردید و در اختیار زبان‌آموزان قرار گرفت. متعاقباً بر اساس روال فوق‌الذکر کتاب حاضر از مجموعه سه جلدی کتاب‌های «خواندن و درک مطلب فارسی» توسط مشارالیه‌ها و خانم اعظم نوابی و آقای حمید ابراهیمی آماده شد و توسط این مرکز چاپ و منتشر می‌گردد. به امید آنکه علاقمندان غیر ایرانی زبان و ادبیات فارسی از آن بهره کافی ببرند.

علی افخمی

رئیس مؤسسه دهخدا و مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی

سرشناسه: جعفری، فاطمه، ۱۳۵۲-
 عنوان و نام پدیدآور: خواندن و درک مطلب فارسی برای زبان آموزان غیر ایرانی (دوره پایه)،
 فاطمه جعفری، اعظم السادات نوابی، حمید ابراهیمی.
 مشخصات نشر: تهران: دانشگاه تهران، موسسه دهخدا؛ مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی،
 ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری: [۲۱۸ص.] مصور؛ ۲۲ × ۲۹ س.م. + یک عدد لوح فشرده.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۳-۹۷۰۹-۱
 وضعیت فهرست نویسی: بر اساس اطلاعات فیپا
 کتابنامه: ص. ۲۱۰.
 موضوع: فارسی- کتابهای درسی برای خارجیان- خواندن و درک مطلب
 شناسه افزوده: الف. نوابی، اعظم السادات، ۱۳۵۱-، ابراهیمی، حمید، ۱۳۵۲-
 شناسه افزوده: ج. دانشگاه تهران، موسسه دهخدا، مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی.
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۹خ۷ج/۲۸۲۷ PIR
 رده بندی دیویی: ۸/۲۴ ف ۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۷۳۵۳۴

عنوان: خواندن و درک مطلب فارسی (دوره ی پایه)

پدیدآورندگان: فاطمه جعفری - اعظم السادات نوابی - حمید ابراهیمی

ناشر: مؤسسه لغت نامه دهخدا و مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی

نوبت چاپ: چهارم / ۱۳۹۷

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: موسسه انتشارات دانشگاه تهران

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۳-۹۷۰۹-۱

قیمت: ۲۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از خیابان پسیان، موسسه لغت نامه دهخدا.

و مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی دانشگاه تهران، پلاک ۳۰۱۱

تلفن: ۲۲۷۱۸۰۷۳-۲۲۷۱۷۱۲۰

وب سایت: icps.ut.ac.ir

پست الکترونیک: icps@ut.ac.ir

«کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری و جز اینها برای ناشر محفوظ است.»

تشکر و قدردانی

از مسئولین مؤسسه دهخدا تشکر و قدردانی می‌نماییم، کسانی که با درک نیاز به منابع آموزشی مفید، مشوق نگارندگان این مجموعه کتاب‌ها بودند، جناب آقای دکتر افخمی، رئیس مؤسسه‌ی لغت‌نامه‌ی دهخدا و مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی به‌خاطر حمایت از چاپ این مجموعه‌ها تشکر می‌نماییم. همین‌طور از معاونان مؤسسه آقایان آخوندی و پهلوانی به‌خاطر کمک‌هایشان تشکر و قدردانی می‌کنیم.

تشکر ویژه داریم از جناب آقای دکتر ایرج شهبازی که داوری این مجموعه کتاب‌ها را بر عهده داشتند و با راهنمایی‌های خود مؤلفین این مجموعه را مورد امتنان قرار دادند.

مؤلفین این مجموعه کتاب‌ها از استادان و مدرسان زبان فارسی مؤسسه دهخدا بخصوص خانم سیاوشی و خانم کیانی و خانم مثمر نیز تشکر و قدردانی می‌نمایند، کسانی در طی دوران گذراندن مراحل آزمون و خطای این مجموعه کتاب‌ها از ارائه نظرات و پیشنهادات خود دریغ نکردند.

پیش گفتار

درک مطلب و خواندن یکی از مهارت‌های ادراکی و دریافتی است که در آن زبان‌آموز باید علایم نوشتاری یعنی حرف‌ها و واژه‌ها و جمله‌ها را بازشناسد و معنا و پیامی را که از هم‌نشینی این عناصر به دست می‌آید، درک کند. مهارت خواندن علاوه بر تلفظ صحیح کلمه و آهنگ درست جمله مستلزم دریافت معنی و درک مطلب مفاهیم موجود در متن است.

کمبود منابع مفید و غنی آموزش زبان فارسی، نگارندگان مجموعه کتاب‌های خواندن و درک مطلب فارسی را بر آن داشت تا با استفاده از تجربه سال‌های تدریس خود و با توجه به نیازهای موجود زبان‌آموزان غیرفارسی‌زبان، دست به تهیه و تدوین مجموعه حاضر بزنند.

مجموعه کتاب‌های خواندن و درک مطلب (سه مجلد) شامل سه دوره مقدماتی، میانی و پیشرفته است. هر کتاب شامل هجده متن با موضوعات متنوع برای تقویت مهارت خواندن و درک مطلب در سطح مقدماتی است. در انتخاب متن‌ها سعی شده از آسان به دشوار پیش رفته و موضوع‌ها با توجه به نیازهای اجتماعی و فرهنگی زبان‌آموز در ارتباط با جامعه فارسی‌زبان امروزی انتخاب شوند. در این راستا واژگان انتخابی هر متن متناسب با نیازهای زبانی زبان‌آموز هستند. همچنین در انتخاب و آموزش مباحث دستوری، به نیاز زبان‌آموزان توجه شده و مباحث از ساده به پیچیده‌تر پیش رفته‌اند.

مخاطب این کتاب زبان‌آموزانی هستند که حداقل هشتاد ساعت از یک دوره کامل زبان‌آموزی را طی کرده و قادرند کلمات ساده و ابتدایی را بخوبی تلفظ و معنی و مفهوم آن را از متن استخراج کنند. همچنین اطلاعات دستوری آنها باید در حدی باشد که بتوانند جمله‌های ساده را بخوانند، همچنین در همین راستا جهت راحت‌تر خواندن کلمه‌ها و جمله‌ها قسمت اعظم واژگان در کتاب اعراب‌گذاری شده که به سهولت تلفظ در این سطح کمک می‌کند.

ساختار کلی کتاب‌های این مجموعه

پرسش‌های پیش از خواندن: پیش از شروع هر متن درس در رابطه با موضوع مورد نظر سؤالاتی مطرح شده که باعث آشنایی زبان‌آموز با متن درس و واژگان به کاررفته در آن خواهد شد.

واژه‌های جدید: بعد از پرسش‌های پیش از خواندن، در بخش واژه‌های جدید، زبان‌آموزان با واژه‌های جدید متن آشنا شده و برای خواندن متن آماده می‌شوند. گاه ممکن است به‌طور مستقل واژه‌ها چند معنی متفاوت داشته باشند، اما زمانی

که زبان آموز در بافت متن با آنها روبه‌رو می‌شود، با توجه به بافت و جایگاه کلمه در متن باید معنی اصلی را حدس زده و قادر به درک معنی و کاربرد آن شود.

متن درس: همان‌طور که اشاره شد، متن درس‌ها براساس نیازهای موقعیتی و عمومی زبان آموزان انتخاب شده و سعی شده از متن‌هایی با موضوع‌های عمومی استفاده شود تا زبان آموز با واژگان خاص آن موضوع‌ها به شکل کاربردی آشنا شوند.

تمرین‌های درک مطلب: این تمرین‌ها درباره درک مطلب و مفاهیم کلی متن پرسش‌هایی را مطرح می‌کنند و زبان آموز با مراجعه به متن قادر خواهد بود به آن پرسش‌ها پاسخ دهد.

تمرین واژگان: این بخش شامل تمرین‌هایی است که توسط آنها، زبان آموز به تمرین واژگان پرداخته و با کاربرد مناسب آنها در بافت‌های مختلف آشنا می‌شود. لازم به ذکر است که تکرار واژگان جدید به صورت‌های مختلف و در تمرین‌های گوناگون، اثر مثبتی در یادگیری زبان آموزان خواهد داشت.

خواندن بیشتر: بعد از تمرین‌ها یک بخش تکمیلی با عنوان خواندن بیشتر در نظر گرفته شده است. این بخش نسبت به متن اصلی بار فرهنگی بیشتری دارد و موضوعات آن شامل افسانه‌ها، زندگی روزمره، جشن‌ها و بعضی از آیین‌های جامعه فرهنگی - زبانی فارسی می‌باشد. در بیشتر موارد سعی شده است متن‌های این بخش در ارتباط با متن اصلی بوده و دایره واژگانی زبان آموزان را در ارتباط با موضوع درس گسترده‌تر کند.

گفتنی است در این کتاب با توجه به هدف آن، یعنی تقویت مهارت خواندن از پرداختن به مباحث دستوری اجتناب شده و فقط به تمرین‌هایی در مورد فعل مرکب و جایگزینی فعل‌ها با توجه به زمان جمله اکتفا شده است.

مرور: بعد از هر شش درس تمرینات مرور به منظور مرور و تکرار درس‌های قبلی در نظر گرفته شده‌اند. این تمرین‌ها شامل سه بخش بوده و خلاصه‌ای از واژگان و مطالب آموخته شده در شش درس قبلی را ارائه می‌کند.

سایر ویژگی‌های مجموعه کتاب‌های خواندن

علاوه بر مطالب یادشده‌ی بالا کتاب حاضر ویژگی‌های دیگری نیز دارد که به آنها اشاره می‌شود:

۱. مجموعه کتاب‌های خواندن دارای لوح فشرده صوتی هستند. این مرجع شنیداری زبان آموزان را برای تمرین بیشتر و آشنایی با آهنگ و تلفظ زبان فارسی یاری می‌کند.

۲. این مجموعه کتاب‌ها مصور بوده و عکس‌هایی که برای هر درس انتخاب شده‌اند، به انتقال بار فرهنگی - معنایی درس‌ها کمک شایانی می‌کنند. استفاده از تصویر برای درس‌ها بسیار مهم و قابل توجه است، چرا که نه تنها باعث جذابیت بیشتر درس‌ها می‌شود، بلکه گاه نقشی بسیار تعیین‌کننده در انتقال بار معنایی مطلب مورد نظر دارد، به عنوان مثال در درس‌هایی که از آداب و رسوم و آیین‌های ایرانی صحبت می‌شود، گاه بدون ارجاع به عکسی از آن آیین‌ها زبان آموزان قادر به درک عمق پیام درس‌ها نخواهند شد.

۳. دربخش نهایی کتاب، فهرستی از فعل‌های موجود در کتاب ارائه شده که همراه با معنی انگلیسی‌شان آورده شده‌اند. امیدواریم این کتاب مورد پسند و کاربرد مخاطبین محترم قرار گیرد. درعین حال، مشتاقانه پذیرای نظرات سازنده استادان و همکاران محترم زبان فارسی هستیم.

فاطمه جعفری - اعظم السادات نوابی - حمید ابراهیمی

مبتدیان و دبیران و آن‌ها را به گونه‌ای که به آن‌ها اجازه داده شود تا به روش خود یاد بگیرند و به روش خود تدریس کنند. به این روش «روش خودآموز» می‌گویند. در این روش، معلم به عنوان راهنما و مشاور عمل می‌کند و دانش‌آموزان به صورت گروهی یا انفرادی به یادگیری می‌پردازند. این روش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به روش خود یاد بگیرند و به روش خود تدریس کنند. به این روش «روش خودآموز» می‌گویند. در این روش، معلم به عنوان راهنما و مشاور عمل می‌کند و دانش‌آموزان به صورت گروهی یا انفرادی به یادگیری می‌پردازند.

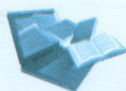
روش خودآموز به روشی گفته می‌شود که در آن دانش‌آموز به صورت خودآموز به یادگیری می‌پردازد. در این روش، معلم به عنوان راهنما و مشاور عمل می‌کند و دانش‌آموزان به صورت گروهی یا انفرادی به یادگیری می‌پردازند. این روش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به روش خود یاد بگیرند و به روش خود تدریس کنند. به این روش «روش خودآموز» می‌گویند. در این روش، معلم به عنوان راهنما و مشاور عمل می‌کند و دانش‌آموزان به صورت گروهی یا انفرادی به یادگیری می‌پردازند.

روش خودآموز به روشی گفته می‌شود که در آن دانش‌آموز به صورت خودآموز به یادگیری می‌پردازد. در این روش، معلم به عنوان راهنما و مشاور عمل می‌کند و دانش‌آموزان به صورت گروهی یا انفرادی به یادگیری می‌پردازند. این روش به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به روش خود یاد بگیرند و به روش خود تدریس کنند. به این روش «روش خودآموز» می‌گویند. در این روش، معلم به عنوان راهنما و مشاور عمل می‌کند و دانش‌آموزان به صورت گروهی یا انفرادی به یادگیری می‌پردازند.

فهرست

۷		پیشگفتار
۱۳	زندگی دانشجویی	درس اول
۲۱	آخر هفته	درس دوم
۲۷	خانواده‌ی بزرگ من	درس سوم
۳۵	انتخابِ شغل	درس چهارم
۴۳	شام تولد	درس پنجم
۵۱	زندگی در کشور خارجی	درس ششم
۵۹		مرور یک
۶۵	نوجوانی من	درس هفتم
۷۳	سفر پردردسر	درس هشتم
۸۱	بیماری خطرناک	درس نهم
۸۹	اوقات فراغت	درس دهم
۹۷	ورزش و سلامتی	درس یازدهم
۱۰۵	دعوتِ دوستانه	درس دوازدهم
۱۱۳		مرور دو
۱۱۹	باغ وحش	درس سیزدهم
۱۲۷	سفر به آرگن بَم	درس چهاردهم
۱۳۵	بازار تهران	درس پانزدهم
۱۴۳	عمومی‌ترین رسانه	درس شانزدهم
۱۵۱	تکنولوژی و زندگی امروزی	درس هفدهم
۱۵۹	هنر در دنیا	درس هجدهم
۱۶۷		مرور سه
۱۷۳		فهرست واژگان
۲۰۱		مصدرها
۲۰۶		منابع و مآخذ

نمادهای استفاده شده در متن

درک مطلب

تمرین واژگان

خواندن بیشتر

مرور

زندگی دانشجویی

پرسش‌های پیش از خواندن

۱. شما کجایی هستید؟
۲. کجا زندگی می‌کنید؟
۳. با چه کسی زندگی می‌کنید؟
۴. چند سال دارید؟
۵. مجرد هستید یا متأهل؟

واژه‌های جدید

ازدواج کردن	خواهر	زندگی کردن	مجرد
برگشتن	خوردن	صحبت کردن	معرفی کردن
تاریخ	دانشجو	طبقه	مطالعه کردن
تماشا کردن	دانشگاه	غذا	هم‌اتاقی
چند ماه پیش	درس خواندن	کتابخانه	هم‌کلاسی
خارجی	دوست	ماندن	
خوابگاه	رستوران	متأهل	

زندگی دانشجویی

اسم من سارا است. من بیست و دو سال دارم و مُجَرَّدَم. خانه‌ی من در تهران است، ولی آلان در یزد زندگی می‌کنم. من یک خواهر دارم. اسم خواهرم میناست. مینا در شیراز دانشجوی تاریخ است. او چند ماه پیش با هم‌کلاسی‌اش بهروز ازدواج کرد. آنها آلان در طبقه‌ی دُومِ خانه‌ی پدرِ بهروز زندگی می‌کنند، اما من در یزد، در خوابگاه زندگی می‌کنم. مینا دیروز به یزد آمد. او چند روز، پیش من می‌ماند و هفته‌ی آینده باهم به تهران می‌رویم.

امروز صبح من و مینا به دانشگاه رفتیم. من مینا را به دوست‌هایم معرفی کردم. ظهر باهم در رستورانِ دانشگاه غذا خوردیم و بعد به کتابخانه رفتیم. دو ساعت در آنجا مطالعه کردیم و بعد به خوابگاه برگشتیم. من مینا را به هم‌اتاقی‌ام، کاترین معرفی کردم. کاترین آلمانی است و بیست و هفت سال دارد. او دانشجوی تاریخ است. کاترین خیلی خوب فارسی صحبت می‌کند. مینا و کاترین چند ساعت باهم درباره‌ی تاریخ حرف زدند؛ چون هردوی آنها دانشجوی تاریخ هستند، اما من تاریخ دوست ندارم، بنابراین فقط تلویزیون تماشا کردم.

بخش اول: درک مطلب

الف) با توجه به متن پاسخ درست را با حرف «د» و پاسخ نادرست را با حرف «ن» مشخص کنید.

۱. مینا دانشجوی تاریخ است.

۲. سارا همسرِ بهروز است.

۳. کاترین هم‌کلاسیِ سارا است.

۴. سارا مُجَرَّد است.

☐
☐
☐
☐

۵. سارا و مینا هفته‌ی بعد به تهران می‌روند.

(ب) با توجه به متن به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱. مینا در کدام شهر زندگی می‌کند؟

۲. دوست سارا کجایی است و چند سال دارد؟

۳. سارا و خواهرش چه کارهایی کردند؟

۴. چرا مینا و کاترین باهم زیاد حرف زدند؟

۵. هفته‌ی آینده سارا و مینا به کجا می‌روند؟

بخش دوم: تمرین واژگان

(الف) معنی واژه‌های ستون اول را از ستون دوم پیدا کنید.

۱. مُتَاهِل □ (الف) کسی که ازدواج نکرده است.

۲. هَم‌کِلَاسی □ (ب) دو یا چند نفر که در یک اُتاق زندگی می‌کنند.

۳. خوابگاه □ (پ) حرف زدن / گفتگو کردن

۴. مُجَرَّد □ (ت) نگاه کردن به کسی یا چیزی

۵. صُحْبَت کردن □ (ث) دو یا چند شاگرد که در یک کِلَاس دَرس می‌خوانند.

۶. هَم‌اُتَاقی □ (ج) کسی که ازدواج کرده است.

۷. تَماشا کردن □ (چ) جایی برای زندگی دانشجویان

(ب) جاهای خالی را با مصدر مناسب پر کنید.